

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 274/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Cubinková, s. r. o., Mickiewiczova 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Eva Cubinková, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tp 2/2020 a jeho uznesením zo 14. marca 2020, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tost 12/2020 a jeho uznesením z 20. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

Odôvodnenie :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2020 osobne do podateľne doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tp 2/2020 a jeho uznesením zo 14. marca 2020, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tost 12/2020 a jeho uznesením z 20. marca 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „prokurátorka“) č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-57 z 9. marca 2020 bolo voči sťažovateľke vznesené obvinenie z viacerých trestných činov. Dňa 11. marca 2020 o 5.58 h bola sťažovateľka zadržaná. Uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 5 Tp 2/2020 zo 14. marca 2020 bola sťažovateľka vzatá do väzby z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Návrhu na vzatie do väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku špecializovaný súd nevyhovel. Ako konkrétny dôvod kolúznej väzby sa v uznesení špecializovaného súdu uvádza: „Aj v jej prípade je potrebné preveriť jej činnosť v konkrétnych veciach a z toho hľadiska tu potom existuje obava, že by mohla svojím konaním mariť zisťovanie skutočností závažných pre trestné konanie.“ Nevyhnutnosť kolúznej väzby odôvodnil ďalej okolnosťami zakladajúcimi dôvodnosť trestného stíhania (má byť blízkou osobou spoluobvinenej [REDAKOVANÉ], skutku sa mala dopustiť na jej žiadosť a vďaka jej prístupu bol vplyv na konanie spoluobvinenej [REDAKOVANÉ] cielenejší). Špecializovaný súd opomenul prihliadnuť na skutočnosť,

že v danej fáze trestného konania sa musí na sťažovateľku hľadiť ako nevinnú a že prípadná existencia dôvodov na trestné stíhanie nenahrádza posúdenie dôvodov na uvalenie kolúznej väzby.

3. Proti uzneseniu špecializovaného súdu podali prokurátorka, ako aj sťažovateľka sťažnosť.

4. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 12/2020 z 20. marca 2020 boli obe sťažnosti zamietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu sa na sťažovateľku primerane vzťahuje záver o tom, že bola súčasťou dobre fungujúceho stroja búrajúceho základné princípy právneho štátu a jej konanie, vnímajúc ako celok (nielen hľadajúc konkrétnu skutočnosť v zmysle ustanovenia § 78 ods. 1 Trestného poriadku), treba považovať za konanie vyvolávajúce obavu z jej kolúzných aktivít. Aj v prípade sťažovateľky platí podľa najvyššieho súdu to, čo uviedol v prípade obvinenej [REDAKOVANÉ] v súvislosti s existenciou kolúzneho dôvodu väzby. Najvyšší súd teda zdôvodňuje existenciu zákonných dôvodov kolúznej väzby u sťažovateľky tak, že odkazuje na dôvod kolúznej väzby inej obvinenej. Keďže žiadne konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvod kolúznej väzby v prípade sťažovateľky najvyšší súd neuvádza, možno sa iba domnievať, že najvyšší súd mal (rovnako ako v prípade [REDAKOVANÉ]) na mysli, že sťažovateľka popiera svoju vinu a bude sa snažiť trestnej zodpovednosti zbaviť.

5. Sťažovateľka ďalej poukazuje na závery judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktoré majú osobitný význam vo vzťahu ku skutkovým a právnym okolnostiam jej veci (najmä vo vzťahu k dôvodom, na ktorých sú uznesenia všeobecných súdov založené). Osobitne zdôrazňuje právny názor vyslovený v rozsudku ESLP vo veci Tarau proti Rumunsku, podľa ktorého „... členský štát, ktorý umožňuje opravný prostriedok voči rozhodnutiam o vzatí do väzby, je povinný dotknutým stranám zabezpečiť v odvolacom konaní rovnaké záruky, ako v konaní na prvom stupni... prítomnosť sťažovateľov a ich právnych zástupcov na konaní prvostupňového súdu nezbavuje členský štát povinnosti zabezpečiť ich osobnú účasť na konaní súdu rozhodujúcom o opravnom prostriedku“.

6. Zo zásad, ktoré vo svojej judikatúre formuluje ústavný súd a ESĽP (a ktoré rozpracúva aj doktrína), sú v prípade sťažovateľky osobitne relevantné tieto zásady:

- zákaz všeobecnej prezumpcie dôvodov väzby premietajúci sa do bezvýhradnej povinnosti súdu opierať sa výlučne o konkrétne skutočnosti,

- uplatnenie zásad spravodlivého súdneho konania vrátane požiadavky „fairness“, premietajúcich sa do povinnosti súdu presvedčivo odôvodniť rozhodnutie o vzatí do väzby,

- uplatnenie testu proporcionality, teda povinnosti súdu vykonať posúdenie primeranosti väzby tak vo vzťahu k reálnemu riziku naplnenia konania zakladajúceho niektorý z väzobných dôvodov, ako aj vo vzťahu k efektívnosti iných (menej invazívnych) nástrojov štátneho dohľadu,

- zákaz odôvodniť väzbu tým, že obvinený využíva svoje zákonné práva (vrátane práva popierať svoju vinu) premietajúci sa aj do povinnosti súdu rešpektovať prezumpciu nevinu a zdržať sa uvalenia väzby len z tých dôvodov, ktoré odôvodňujú trestné stíhanie ako také,

- požiadavka totožnej kvality procesných záruk v prvostupňovom a v odvolacom konaní premietajúca sa do povinnosti členského štátu umožniť osobnú účasť obvineného aj na konaní o opravnom prostriedku voči rozhodnutiu o vzatí do väzby.

7. Uvedené zásady všeobecné súdy absolútne nerešpektovali. Naopak, väzbu odôvodnili sčasti tým, že sú dané dôvody na trestné stíhanie (posúdenie existencie konkrétnych dôvodov väzby nahradili posúdením dôvodnosti trestného stíhania ako takeého), a v časti abstraktnou prezumpciou, že osoba sťažovateľky a jej údajné správanie pred vzatím do väzby vyvoláva dojem, že bude vyvíjať kolúzne aktivity v snahe zbaviť sa obvinenia z trestnej činnosti. Konkrétne skutočnosti nasvedčujúce dôvodnosti väzby sťažovateľky vôbec neboli uvedené a nebolo popísané žiadne jej domnelé, možné alebo skutočné kolúzne konanie, pretože všeobecný súd iba odkázal na údajný kolúzny dôvod vzťahujúci sa na [REDACTED].

8. Pokiaľ ide o materiálne dôvody kolúznej väzby, všeobecné súdy identifikáciu a rozbor konkrétnej skutočnosti vytvárajúcej alebo zvyšujúcej riziko ovplyvňovania

či nátlaku na svedkov nahradili práve neprípustnou všeobecnou prezumpciou existencie dôvodov. V žiadnom rozsahu nevykonali test proporcionality. Úplne rezignovali na povinnosť presvedčivého odôvodnenia prítomnosti dôvodov väzby, ako aj nevyhnutnosti jej uvalenia. Napokon dôvodnosť väzby sťažovateľky odôvodnili výlučne poukazom na dôvody kolúznej väzby dané u inej obvinenej.

9. Pri sústredenom rozbere odôvodnenia uznesení všeobecných súdov a výraznej snahe nájsť v nich vôbec nejaké relevantné odôvodnenie možno v úvahách najvyššieho súdu identifikovať tri dôvody na vzatie sťažovateľky do väzby, a to osobnostnú skladbu sťažovateľky, ďalej jej údajnú príslušnosť k „dobre fungujúcemu stroju“ konajúcemu v prospech [REDAKOVANÉ], a napokon popieranie viny. Aj k týmto veľmi abstraktným „dôvodom“ sa dá dopátrať výlučne tak, že na základe odkazu najvyššieho súdu v druhom odseku na strane 41 a v druhom odseku na strane 30 sa na sťažovateľku vzťahuje „to isté“, čo bolo uvedené v prípade [REDAKOVANÉ] na strane 41, resp. záver najvyššieho súdu o [REDAKOVANÉ] ako „súčasti stroja“ vyvolávajúceho obavu z kolúzných aktivít s tým, že sa to na sťažovateľku vzťahuje „primerane“.

10. Bez ohľadu na to, či v prípade väzobných dôvodov sťažovateľky platí „to isté“, čo v prípade [REDAKOVANÉ], alebo „primerane“ to, čo v prípade [REDAKOVANÉ], je nepochybné, že ani jeden z týchto dôvodov nepredstavuje konkrétnu skutočnosť vytvárajúcu alebo zvyšujúcu riziko pokračovania v trestnej činnosti alebo kolúzneho konania na strane sťažovateľky. Aj najvyšší súd uvádza, že opísané konanie [REDAKOVANÉ] (čo zrejme platí rovnako, resp. primerane aj v prípade sťažovateľky) „... samo o sebe pochopiteľne nemôže predstavovať žiadny dôvod väzby...“. Bez toho, aby došlo k popísaniu akejkoľvek konkrétnej skutočnosti, ktorá by takýto dôvod mohla predstavovať, uzavrel najvyšší súd vec konštatovaním, že práve správanie [REDAKOVANÉ] (ak je vnímané ako celok) zakladá dôvodnosť väzby. Ďalej už stačilo napísať, že „to isté“ sa vzťahuje aj na sťažovateľku, resp. sa to na ňu vzťahuje „primerane“ a dôvodmi väzby sťažovateľky sa najvyšší súd už vôbec nemusel zaoberať. V prípade sťažovateľky (na rozdiel od [REDAKOVANÉ]) platí, že táto sčasti vôbec nepopiera konanie, ktoré sa jej kladie za vinu (účast' na pojednávaní v zmenkovej veci, ktorú prokurátorka interpretuje

ako „podporu“ zákonnej sudkyne), ale spochybňuje interpretáciu jej konania zo strany prokurátorky a hlavne to, že účasťou na pojednávaní v postavení verejnosti je vôbec možné spáchať trestný čin.

11. Najvyšší súd teda sám konštatuje, že doterajšie konanie sťažovateľky samo osebe žiadny dôvod väzby nezakladá, no hneď vzápätí konštatuje aj to, že ak sa takéto konanie vníma ako celok, potom už je väzobným dôvodom. Ako sa na ploche desiatich riadkov stane z konania, ktoré nie je väzobným dôvodom, konanie, ktoré väzbu opodstatňuje, nie je z uznesenia najvyššieho súdu zrejmé. Celý „trik“ spočíva v sugescii, že ak sa nejaké konanie vníma „ako celok“, nemusí súd hľadať a nachádzať žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by väzbu opodstatňovala. Nesúlad takejto „argumentácie“ so základnými požiadavkami ústavy a dohovoru, relevantnej judikatúry a doktríny je zrejmý na prvý pohľad.

12. Z odôvodnenia uznesení všeobecných súdov sa javí, že jediným reálnym „dôvodom“ väzby je úsilie súdu prispieť k obnove dôveryhodnosti justičného systému ako naliehavej požiadavky verejného záujmu. Inými slovami, najvyšší súd je zjavne motivovaný vyjsť v ústrety spoločenskému dopytu po väzobnom stíhaní sťažovateľky ako jednej zo sudkýň zadržaných v rámci široko medializovanej akcie „Búrka“. Odhliadnuc od skutočnosti, že takýto dôvod ústava, ale ani dohovor nepovažujú za legálny a legitímny základ pre vzatie do väzby, základným predpokladom dôveryhodnosti justičného systému je bezvýhradné rešpektovanie pravidiel ustanovených ústavou, dohovorom a zákonom, a to bez ohľadu na osobu obvineného a závažnosť skutku, z ktorého je obvinený. Akokoľvek odsúdeniahodným sa môže javiť konanie, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie, tak všeobecné princípy právneho štátu, ako aj konkrétna úprava záruk osobnej slobody vyžadujú, aby sa pri rozhodovaní o väzbe prihliadalo práve a len na konkrétne skutočnosti dokumentujúce dôvodnosť väzby, resp. absenciu týchto dôvodov.

13. Tak, ako pri slobode prejavu platí, že nechráni len pohodlné a neurážlivé názory, ale aj názory šokujúce a znepokojujúce, tak pri ústavných zárukách osobnej slobody ešte viac platí, že sa táto ochrana nevzťahuje len na osoby požívajúce priazeň verejnosti

a disponujúce aurou bezúhonnosti, ale aj (a dokonca najmä) osoby, ktorých spoločenské postavenie, vnímanie verejnosťou a osobná bezúhonnosť sú v dôsledku trestného konania výrazne oslabené. Úlohou ústavného súdu nie je chrániť seba pred prípadnou kritikou médií či širokej verejnosti, ale (prípadne aj v protismere k aktuálnej verejnej objednávke) chrániť ústavu. Jej požiadavky všeobecné súdy nerešpektovali v rozsahu, v akom to od nich vyžaduje ustálená judikatúra ústavného súdu a ESLP.

14. Pokiaľ ide materiálne dôvody väzby, čitateľ uznesenia najvyššieho súdu má predovšetkým problém identifikovať úvahy, z ktorých najvyšší súd vyvodil existenciu materiálnych dôvodov väzby. Tým, že sa vyhol uvádzaniu akýchkoľvek konkrétnych skutočností, údajne zakladajúcich dôvodnosť väzby, a túto otázku „vyriešil“ odkazom na údajné dôvody v prípade [REDAKOVANÉ], čitateľ čelí problému, do akej miery myslel najvyšší súd túto „skratku“ vážne. Nie je jasné, do akej miery vzťahuje najvyšší súd svoje emocionálne zafarbené vyjadrenia o [REDAKOVANÉ] aj na sťažovateľku. Ak aj áno, tak demonštratívne pohrdanie ich osobami zo strany najvyššieho súdu síce môže vyjsť v ústrety verejnej mienke, nemôže však nahradiť (ale, naopak, bezprostredne popiera) povinnosť objektívne a kvalifikovane posúdiť aktuálnu prítomnosť konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvodnú obavu z ovplyvňovania prípadných svedkov sťažovateľkou. Takéto skutočnosti jednak neexistujú a jednak na žiadnu takú skutočnosť najvyšší súd ani nepoukázal. Najvyšší súd uvádza, že dôvodom kolúznej väzby nemôže byť len určitá dôkazná alebo procesná situácia bez ustálenia kolúzneho konania obvineného, resp. bez zistenia konkrétnych skutočností, ktoré odôvodňujú obavu z kolúznych aktivít. S absenciou ustálenia kolúzneho konania a konkrétnych skutočností opodstatňujúcich obavu z kolúzneho konania sa však najvyšší súd „vysporiadal“ tak, že ich nahradil pojmom „objektívna konštelácia všetkých vzťahovo súvisiacich faktorov“ u inej obvinenej. Práve táto „konštelácia“ u inej obvinenej má „primerane“ zakladať dôvody kolúznej väzby sťažovateľky. Ako náhrada za identifikáciu a posúdenie konkrétnych skutočností, ktoré by mali vytvárať alebo zvyšovať riziko kolúzneho konania, je takáto formulácia absolútne nepoužiteľná a iba potvrdzuje, že najvyšší súd svoje úvahy prispôbil želanému výsledku (o ktorom sa domnieva, že si ho súčasná spoločenská atmosféra vyžaduje).

15. Sťažovateľka nemá žiadnu povinnosť uvádzať skutočnosti preukazujúce neexistenciu väzobných dôvodov, naopak, je povinnosťou súdu uviesť skutočnosti, z ktorých tieto dôvody vyplývajú. Sťažovateľka však poukazuje na to, že jej trestné stíhanie bolo de facto avizované a medializované pol roka dopredu, bol voči nej vykonaný procesný úkon (domová prehliadka) prakticky ju stavajúci do pozície materiálne obvinenej, hoci v tom čase bola v procesnom postavení svedka, pričom o jej údajnej trestnej činnosti sa písalo v médiách. Napriek tomu neexistuje žiadna konkrétna skutočnosť nasvedčujúca tomu, že by čas, ktorý mala k dispozícii do zadržania, sa usilovala využiť na nejaké ovplyvňovanie svedkov či iné marenie vyšetrovania, prípadne že aspoň mala takýto zámer.

16. Z odôvodnenia uznesení všeobecných súdov je zrejmé aj to, že dôvodnosť (nevyhnutnosť) väzby nachádzajú v dôvodnosti samotného trestného stíhania. Zásadným spôsobom tak negujú skutočnosť, že dôvodnosť trestného stíhania je síce nevyhnutnou, ale nie dostatočnou podmienkou zákonnosti a ústavnosti väzby.

17. Všeobecné súdy sa v priamom rozpore s povinnosťami uloženými ústavou a dohovorom opomenuli vysporiadať s otázkou, či a do akej miery ponechanie obvineného na slobode (so zohľadnením účinkov dohľadu probačného a mediačného úradníka a prípadnom uložení primeraných povinností a obmedzení) zvyšuje riziko naplnenia konania zakladajúceho niektorý z väzobných dôvodov a či intenzita zásahu do osobnej slobody obvineného v podobe uvalenia väzby nie je zjavne neprimeraná k miere zvýšenia uvedeného rizika (II. ÚS 67/2013).

18. Nevyhnutnosť väzby je teda viazaná na absenciu okolností, za ktorých by menej invazívne opatrenie dokázalo naplniť rovnaký účel, aký sleduje väzba. Práve konkrétne okolnosti sťažovateľky dokumentujú absenciu nevyhnutnosti väzby a povinnosť súdu posúdiť dostupnosť a efektivitu menej invazívnych nástrojov na dosiahnutie účelu trestného konania. Nevyhnutnou podmienkou ústavnosti rozhodnutia o vzatí do väzby je teda to, aby súd posúdil otázku primeranosti väzby, a to najmä vo vzťahu k pomeru medzi intenzitou zásahu do osobnej slobody (najvyššia) a mierou rizika naplnenia konania, ktoré je väzobným dôvodom (objektívne minimálna), a presvedčivo odôvodnil výsledky takéhoto

posúdenia. Je zrejmé, že všeobecné súdy túto podmienku nedodržali. Najvyšší súd sa danou otázkou vôbec nezaoberal a špecializovaný súd údajnú nevyhnutnosť väzby v relácii k probačnému dohľadu „odôvodnil“ nutnosťou výsluchov väčšieho počtu svedkov, ktorí v tomto štádiu konania nie sú ešte ani riadne ustálení. Postupoval tak v priamom rozpore s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej dôvodom kolúznej väzby nemôže byť potreba vykonať ďalšie procesné úkony vrátane výsluchu svedkov. Špecializovaný súd sa teda namiesto vykonania testu proporcionality a podrobného posúdenia rizík v prípade nariadenia menej invazívnych nástrojov štátneho dohľadu dopustil neprípustnej skratky výslovne zakázanej ustálenou judikatúrou (kolúzna väzba je nevyhnutná, pretože treba vypočúť množstvo svedkov, a preto probačný dohľad nepostačuje). Sťažovateľka považuje za nepochybné, že takéto odôvodnenie bezprostredne odporuje judikatúre ústavného súdu a ESLP, ktorá celkom jasne uvádza, že konajúci súd poruší ústavnú ochranu osobnej slobody aj vtedy, ak v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysvetlí, ako v okolnostiach prípadu uplatnil test proporcionality.

19. Z hľadiska záruk procesnej kvality sťažovateľka namieta porušenie záverov ESLP (vyslovených vo veci Tarau proti Rumunsku) postupom najvyššieho súdu v konaní o jej sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu, a to konkrétne znemožnením jej osobnej účasti, prípadne účasti jej právneho zástupcu na pojednávaní najvyššieho súdu 20. marca 2020. V tejto súvislosti považuje za nepochybné, že prípadný súlad postupu najvyššieho súdu s Trestným poriadkom v žiadnom rozsahu nekompenzuje nesúlad takéhoto postupu s dohovorom. Poukazuje pritom na závery ESLP vo veci Tarau proti Rumunsku.

20. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. marca 2020, sp. zn. 3 Tost/12/2020 a uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 14. marca 2020, sp. zn. 5Tp/2/2020 porušené boli.

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. marca 2020, sp. zn. 3 Tost/12/2020 a uznesenie sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 14. marca 2020, sp. zn. 5Tp/2/2020 sa zrušujú a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby sťažovateľku neodkladne prepustil z väzby na slobodu.*

3. *Najvyšší súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, na účet jej právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Skutkový stav veci

21. Z uznesenia špecializovaného súdu sp. zn. 5 Tp 2/2020 zo 14. marca 2020 vyplýva, že ním bola sťažovateľka (spolu s ďalšími piatimi obvinenými) z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vzatá do väzby, ktorá začala plynúť 11. marca 2020 o 05.58 h.

Podľa konštatovania špecializovaného súdu uznesením prokurátorky č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-57 z 9. marca 2020 bolo (inter alia) sťažovateľke vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku v spolupáchateľstve podľa ustanovenia § 20 a § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona, a to na tom základe, že najneskôr od mája roku 2017 v Bratislave na presne nezistených miestach v právnej veci žalobcu Správa a inkaso zmeniek, s. r. o., proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a obchodnej spoločnosti MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r. o., o zaplatenie 8 298 479,72 € s prísl. na základe požiadavky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] inštruovala zákonnú sudkyňu [REDAKOVANÉ], ako procesne postupovať v danom spore, ako nariad'ovať termíny pojednávanií s cieľom vyhlásenia rozsudku v prospech [REDAKOVANÉ], ktorého pravidelne informovala o procesných veciach v rámci daného sporu, pričom tiež inštruovala sťažovateľku, ktorá pred pojednávaním, na ktorom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vyhlásila rozsudok, tejto aktívne pomáhala s jeho vypracovaním a pre účely jej podpory sa 26. apríla 2018 zúčastnila pojednávania na Okresnom súde Bratislava V, na záver ktorého [REDAKOVANÉ] na základe vopred dohodnutého postupu vyhlásila dokazovanie za skončené a vyhlásila rozsudok, ktorým boli

obaja žalovaní spoločne a nerozdielne zaviazaní zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 8 298 479,72 € s prísl. do troch dní od právoplatnosti, pričom sťažovateľka prijala za takýto nezákonný postup od [REDAKČIA] [REDAKČIA] finančnú hotovosť, a to z úplatku, ktorý [REDAKČIA] poskytol [REDAKČIA].

Podľa ďalších konštatovaní špecializovaného súdu uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 4/2020-118 z 12. marca 2020 bol daný súhlas na vzatie sťažovateľky ako sudkyne do väzby. Prokurátorka v zákonnej lehote 13. marca 2020 o 02.55 h podala na špecializovanom súde návrh na vzatie (inter alia) sťažovateľky do väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Podľa názoru špecializovaného súdu existuje dôvodné podozrenie, že sa sťažovateľka dopustila skutku, ktorý sa jej kladie za vinu a ktorý má znaky trestného činu. Toto konštatovanie vyplýva z doteraz obstaraných dôkazov, najmä z výpovedí svedkov [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] a najmä [REDAKČIA], ako aj z prepisov z mobilnej aplikácie Threema v písomnej a elektronickej podobe. Posledný menovaný svedok sa v rozsiahlej výpovedi podrobne vyjadril k jednotlivým skutkom uvedeným vo výrokovej časti uznesenia o vznesení obvinenia. Pokiaľ ide o autenticitu mobilnej aplikácie a jej obsahu, je potrebné odvolať sa na výsledky pôvodného trestného konania dvojnásobnej úkladnej vraždy, ako aj na výsluch svedka [REDAKČIA] tvrdiaceho, že nezasahoval do mobilných telefónov a ani ich nedal do dispozície iným osobám. Autentickosť komunikácie potvrdili vo svojich výpovediach [REDAKČIA] a [REDAKČIA].

V prípade sťažovateľky je daný dôvod väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože bolo zistené, že má byť blízkou osobou [REDAKČIA] a skutku sa mala dopustiť na jej žiadosť, pričom aj vďaka jej aktívnemu prístupu bol vplyv na konanie [REDAKČIA] cielenejší a viedol k splneniu cieľa spočívajúceho v získaní úplatku pre seba. Z výsluchu svedka [REDAKČIA] vyplýva jej účelové pridelenie na obchodnoprávne oddelenie Okresného súdu Bratislava I, kde mala kryť protiprávnu činnosť [REDAKČIA] a jemu blízkych osôb. Je potrebné preveriť jej činnosť v konkrétnych veciach a z tohto hľadiska existuje obava, že by mohla mariť zisťovanie skutočností závažných pre trestné konanie. Sťažovateľka namietla, že skutok, za ktorý je stíhaná (tak ako je

koncipovaný) nemá znaky trestného činu. Už v rámci vyhodnotenia materiálneho korektívu na rozhodovanie o väzbe je potrebné poukázať na skutkové okolnosti, najmä na účasť sťažovateľky na „presviedčaní“ [REDAKOVANÉ] s cieľom, aby táto vyhlásila žiadaný rozsudok a vyhovela tým požiadavkám [REDAKOVANÉ], pričom za toto konanie mala prevziať peňažné plnenie, čo možno považovať za spáchanie predmetného trestného činu. Naproti tomu návrh prokurátorky na ustálenie dôvodov väzby aj podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (čo odôvodňovala tým, že sťažovateľka je stále sudkyňa a nie je možné vylúčiť pokračovanie v trestnej činnosti, keďže je blízkou osobou [REDAKOVANÉ]) nebol akceptovaný s poukazom na to, že sťažovateľke bol dočasne pozastavený výkon funkcie sudkyne, v dôsledku čoho obava z pokračovania v trestnej činnosti zanikla.

22. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 12/2020 z 20. marca 2020 vyplýva, že vo vzťahu voči sťažovateľke sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. 5 Tp 2/2020 zo 14. marca 2020 podané sťažovateľkou a prokurátorkou zamieta ako nedôvodné.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažnosť podaná prokurátorkou vytykala, že špecializovaný súd neustálil v prípade sťažovateľky dôvod väzby aj podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa názoru najvyššieho súdu je potrebné stotožniť sa so záverom špecializovaného súdu i jeho úvahami o dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľky, pričom momentálne (v rámci rozhodovania o väzbe) niet žiadneho dôvodu spochybňovať zabezpečené dôkazy, ale ani pravdivosť tvrdení svedka [REDAKOVANÉ] či prepisov komunikácie z aplikácie Threema, najmä ak vyjadrenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] sú v dobrom súlade so zisteniami vyplývajúcimi z aplikácie Threema, a keď pravdivosť jeho výpovedí potvrdzujú aj [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Súčasná dôkazná situácia zodpovedá potrebám rozhodnutia o väzbe a so zreteľom na to argumenty o neopodstatnenosti trestného stíhania v dôsledku neexistencie dôkazov preukazujúcich vinu či nenaplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu (najmä spochybňovaním napr. výpovede [REDAKOVANÉ]) treba v tomto štádiu konania odmietnuť. Zároveň je ale potrebné dodať, že po vznesení obvinenia neboli dosiaľ vykonané žiadne podstatné a významné dôkazy, a preto treba pripomenúť,

že ingerencia súdu do prípravného konania formou rozhodovania o väzbe predstavuje pre súd záväzok, a to najmä povinnosť dbať na dodržiavanie ľudských práv dôsledným rešpektovaním všetkých podmienok upravujúcich rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody. Dôvodnosť vzneseného obvinenia ako jedna z materiálnych podmienok väzby musí byť podložená dôkazmi použiteľnými v trestnom konaní, pričom preskúmvanie dôvodnosti vzneseného obvinenia sa pri postupe podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru úmerne znásobuje uplynutím času pozbavenia osobnej slobody. Ak po rozhodnutí o väzbe prokurátor urýchlene nepredloží dôkazy potvrdzujúce dôvodnosť vzneseného obvinenia, vystavuje sa riziku výrazného oslabenia existencie materiálnej podmienky väzby.

Pokiaľ ide o kolúznú väzbu podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, [REDAKOVANÉ] bola súčasťou dobre fungujúceho stroja (pozri Threema, ale aj vyjadrenie [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]) búrajúceho základné princípy právneho štátu a ničiaceho dôveru v súdnictvo a v jeho spravodlivý a rovnaký prístup k stranám sporu. Takéto jej konanie (vnímajúc ho ako celok vo všetkých súvislostiach, nielen hľadajúc konkrétnu skutočnosť v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku) treba považovať za konanie, ktoré vyvoláva obavu z kolúzných a pokračovacích aktivít v prípade neväzobného stíhania, najmä ak spoluobvinení boli tiež súčasťou tohto stroja. Tento záver sa primerane vzťahuje na všetkých obvinených.

Možno súhlasiť so sťažovateľkou, že pri rozhodovaní o väzbe je nevyhnutné rešpektovať zásadu zdržanlivosti a primeranosti (ustanovenie § 2 ods. 2 Trestného poriadku), ktorej zmyslom je obmedziť zásahy do základných práv a slobôd na najnevyhnutnejšiu mieru, ktorá je potrebná na dosiahnutie účelu trestného konania, teda na náležité zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov ako i uskutočnenie spravodlivého procesu. Podľa názoru najvyššieho súdu v prípade sťažovateľky nebola táto zásada porušená, keď špecializovaný súd konštatoval dôvod kolúznej väzby a nenahradil ju žiadnym z procesných prostriedkov podľa ustanovenia § 80 Trestného poriadku. Zásadu primeranosti a zdržanlivosti totiž nemožno porušiť, ak je zároveň správne a v súlade so zákonom aplikované iné ustanovenia Trestného poriadku zasahujúce do základných práv a slobôd [v tomto prípade ustanovenie § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. Nemožno preto tvrdiť, že prvopáchatel' trestnej činnosti s dobrou povest'ou a slušným zázemím nemôže byť vzatý do väzby, lebo tomu bráni zásada

zdržanlivosti a primeranosti. Už samotný kolúzny dôvod väzby a záujem spoločnosti zabrániť mareniu či sťažovaniu objasnenia skutočností závažných pre trestné stíhanie v prípade sťažovateľky prevažuje nad jej osobnou potrebou nebyť väzobne stíhaná.

Tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého tým, že mala aktívne pomáhať zákonnej sudkyňi s vypracovaním rozsudku a pre účely jej podpory sa zúčastnila pojednávania, nemohla konať protiprávne, plne zodpovedá práci obhajcu hľadajúceho chybu vo všetkom, avšak mu chýba objektivita, pretože operuje len s účelovo vytrhnutou časťou skutku uvedeného v bode 9 uznesenia o vznesení obvinenia. Skutok totiž v realite (berúc do úvahy všetko, čo je v bode 9 napísané, a pri zachovaní jeho totožnosti) môže znieť v skrátenej verzii takto:

„Obv. ██████████ za úplatok jej poskytnutý obvineným ██████████ prostredníctvom obv. ██████████ aktívne pomáhala sudkyňi obv. ██████████ pri vydaní a vypracovaní rozhodnutia, ktoré nebolo súladné s Civilným sporovým poriadkom, nakoľko bolo vydané v (ne)prospech jedného z účastníkov pod vplyvom závislosti a nie nestranne...“

Pri takomto vnímaní skutku v bode 9 uznesenia o vznesení obvinenia už možno vidieť naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý bolo sťažovateľke vznesené obvinenie, a preto najvyšší súd neakceptoval jej obhajobné námietky v tomto smere.

Pokiaľ sťažovateľka poukázala na to, že *„Absolútne absentujú konkrétne skutočnosti zakladajúce obavu odôvodňujúcu kolúznu väzbu“*, dá sa na to reagovať v tom zmysle, že dôvodná obava z kolúzneho konania môže vyplývať aj len z konania páchatel'a. Týmto konaním sa, samozrejme, myslí konanie páchatel'a nielen po vznesení obvinenia, ale aj po čine a z hľadiska objektívnej konštelácie zahŕňa nielen osobu páchatel'a a všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, ale aj konanie a správanie páchatel'a ako celok. Aj v prípade sťažovateľky platí to, čo bolo uvedené u ██████████ v súvislosti s existenciou kolúzneho dôvodu väzby, a preto najvyšší súd sťažnosti podanej sťažovateľkou nevyhoviel.

III.

Relevantná právna úprava

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

24. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

25. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

26. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru smeruje proti postupu špecializovaného

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tp 2/2020 a jeho uzneseníu zo 14. marca 2020, nie je daná právomoc ústavného súdu.

27. Podľa ustanovenia § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

28. Proti uzneseníu špecializovaného súdu sp. zn. 5 Tp 2/2020 zo 14. marca 2020 bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru mal najvyšší súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

29. Zvyšnú časť ústavnej sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

30. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

31. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu

zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

32. Jadrom podanej ústavnej sťažnosti sú v podstate tri námietky.

33. Podľa názoru sťažovateľky predovšetkým nie je preukázaná dostatočná miera podozrenia zo spáchania trestného činu, za ktorý bolo proti sťažovateľke vznesené obvinenie. Aj keby skutok uvedený v uznesení o vnesení obvinenia sťažovateľka čiastočne spáchala (naozaj by bola ako verejnosc prítomná na pojednávaní, ktoré viedla sudkyňa [REDACTED], a naozaj by jej pomáhala pri príprave rozhodnutia), táto časť skutku nevykazuje znaky nijakého trestného činu. Skutočnosť, že by prijala úplatok z prostriedkov pochádzajúcich od [REDACTED], poprela.

34. Ďalej závery všeobecných súdov o existencii obavy z kolúzie [teda o existencii väzobného dôvodu podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] sú iba špekulatívne, neopierajú sa o žiadne konkrétne označené skutočnosti a navyše v odôvodneniach uznesení všeobecných súdov sú odvodzované od záverov týkajúcich sa [REDACTED].

35. Napokon z hľadiska procesného postupu najvyššieho súdu v rámci opravného konania sťažovateľka namieta, že v rozpore s konkrétne označenou judikatúrou EŠLP najvyšší súd o podaných opravných prostriedkoch konal a rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky a jej obhajcu, teda bez toho, aby sa mohla v opravnom konaní osobne vyjadriť. Skutočnosť, že na špecializovanom súde bola (rovnako, ako aj jej obhajca) osobne prítomná a mohla sa vyjadriť, totiž nepostačuje.

36. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru oprávňuje zatknúť a uväzniť osobu iba na základe existencie dôvodného podozrenia, že zatknutá osoba spáchala trestný čin, pričom trvanie takéhoto podozrenia je podmienkou sine qua non zákonnosti držania osoby vo väzbe. Naproti tomu z čl. 5 ods. 3 dohovoru nepochybne vyplýva, že trvanie podozrenia po určitom čase už nestačí na odôvodnenie ďalšej existencie väzby, pretože súd musí zistiť iné dôvody opodstatňujúce ďalšie trvanie väzby (Stögmüller proti Rakúsku, Letellier proti Francúzsku). Takýmito ďalšími dôvodmi môžu byť hrozba dokončenia trestného činu nachádzajúceho sa v štádiu pokusu, nebezpečenstvo opakovania trestného činu alebo pokračovania v ňom, zabránenie v úteku po spáchaní trestného činu, ovplyvňovanie vyšetrovania.

37. Konštrukcia dôvodov väzby v slovenskom Trestnom poriadku je iná (pre obvineného priaznivejšia) ako podľa dohovoru, lebo už pri počiatocnom pozbavení slobody vyžaduje kumuláciu dôvodného podozrenia s niektorým z dôvodov väzby uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 Trestného poriadku.

38. Z dosiaľ uvedeného možno vyvodit', že podľa slovenského práva v prípade vzatia do väzby musia byť splnené štyri podmienky. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Ďalej tento skutok musí vykazovať znaky niektorého trestného činu. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku.

39. Podozrenie zo spáchania trestného činu musí byť dôvodné. Odôvodnenosť podozrenia, na ktorom sa musí zakladať vzatie do väzby, je základným prvkom ochrany poskytovanej čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru pred svojvoľným pozbavením slobody. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá existenciu skutočností alebo dôkazov spôsobilých presvedčiť objektívneho pozorovateľa, že obvinený mohol spáchať trestný čin. Závisí však od všetkých okolností prípadu, či podozrenie je dôvodné. Pritom nepostačuje subjektívne hľadisko úprimného presvedčenia orgánu trestného stíhania o existencii

podozrenia, ale vyžadujú sa aj objektívne skutočnosti a dôkazy o dôvodnosti podozrenia, ktoré musí doložiť štát. Z povahy veci však zároveň vyplýva, že stupeň podozrenia nemôže byť taký vysoký, aký sa vyžaduje pre obvinenie alebo pre obžalobu (Murray proti Spojenému kráľovstvu). Obdobné úvahy sa vzťahujú aj na existenciu niektorého z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku.

40. Podľa názoru ústavného súdu možno v danom prípade odôvodnenie uznesení všeobecných súdov o vzatí sťažovateľky do väzby [vo vzťahu k existencii dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu, ako aj vo vzťahu k existencii obavy z kolúzie v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] považovať v tomto štádiu za dostatočné a presvedčivé.

41. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné osobitne sa zaoberať procesnoprávnou námietkou sťažovateľky, podľa ktorej došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie pri rozhodovaní o jej vzatí do väzby tým, že v rámci opravného konania ona a jej obhajca nemohli byť na najvyššom súde osobne prítomní a vyjadriť sa (pozri bod 35).

42. Sťažovateľka poukazuje konkrétne na nález ESLP vo veci Tarau proti Rumunsku z 24. februára 2009. Z právneho názoru formulovaného v odseku 60 vyvodzuje, že mala právo osobne (spolu s obhajcom) byť prítomná a mať možnosť vyjadriť sa nielen na špecializovanom súde, ale aj na najvyššom súde v rámci opravného konania.

43. Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcu právnu vetu z odseku 60 nálezu ESLP vo veci Tarau proti Rumunsku sťažovateľka cituje neúplne (pozri bod 5). V skutočnosti totiž znie právna veta takto: „... členský štát, ktorý umožňuje opravný prostriedok voči rozhodnutiam o vzatí do väzby, je povinný dotknutým stranám zabezpečiť v odvolacom konaní rovnaké záruky, ako v konaní na prvom stupni... prítomnosť sťažovateľov a ich právnych zástupcov na konaní prvostupňového súdu nezbavuje členský štát povinnosti zabezpečiť ich osobnú účasť prípadne účasť ich právnych zástupcov na konaní súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku, a to za účelom zabezpečenia rovnosti zbraní

s prokurátorom, ktorý uvalenie väzby požadoval (viď Samoila a Cionca proti Rumunsku, mutatis mutandis Kampanis proti Grécku).“

44. Ďalej treba uviesť, že vo veci Tarau proti Rumunsku prvostupňový súd rozhodol o prepustení obvinenej Tarau z väzby, pričom prokurátor podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť. Na rozhodovanie druhostupňového súdu bol predvolaný prokurátor, ako aj obvinená, ale tiež jej ustanovený právny zástupca. Kým prokurátor sa na druhostupňovom súdnom konaní zúčastnil, zatiaľ obvinenú väzenské orgány na druhostupňový súd nepredviedli z technických príčin. Medzi momentom ustanovenia právneho zástupcu a momentom začatia druhostupňového súdneho rozhodovania uplynulo asi 30 minút, v dôsledku čoho novoustanovený obhajca nemal reálnu možnosť sa s prípadom oboznámiť. Druhostupňový súd napokon prvostupňové rozhodnutie zmenil a obvinenú ponechal vo väzbe.

45. Vo všeobecnej rovine možno uviesť, že v konaní o preskúmanie zákonnosti pozbavenia slobody má obvinený právo byť vypočutý, i keď toto právo nie je priamo zakotvené v ustanovení čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. Assenov a ďalší proti Bulharsku, Husák proti Českej republike). Ide dokonca o „prvú záruku“ („first fundamental guarantee“, resp. „première garantie“). Právo osoby zbavenej slobody byť vypočutý je samostatným právom odlišným od práva na rešpektovanie zásady rovnosti zbraní, a preto absenciu vypočutia nemožno ospravedlniť tým, že na súde nebola prítomná ani protistrana. Na druhej strane, obe tieto práva sú pre naplnenie požiadavky čl. 5 ods. 4 dohovoru rovnako dôležité. Prítomnosť obvineného a jeho právneho zástupcu na prvostupňovom súde nemôže zbaviť štát povinnosti zabezpečiť tiež jeho osobnú účasť, resp. účasť jeho právneho zástupcu pred druhostupňovým súdom, aby bola zabezpečená rovnosť zbraní s prokurátorom, ktorý požiadaval o ponechanie obvineného vo väzbe (Tarau proti Rumunsku). EŠLP pripúšťa, že obvinený nemusí byť vypočutý v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o návrhu na preskúmanie zákonnosti väzby podľa ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak sú kumulatívne splnené dve podmienky, a to že obvinený bol vypočutý prvostupňovým súdom pri rozhodovaní o návrhu, pričom od vypočutia uplynula doba vyjadrená maximálne

v týždňoch, a že obvinený mohol podať nový návrh, v rámci ktorého by bol v konaní vypočutý (Husák proti Českej republike, Rahbar-Pagard proti Bulharsku).

46. Možno dospieť k záveru, že v danom prípade skutočnosť, že sťažovateľka, ako aj jej obhajca neboli v opravnom konaní osobne prítomní na najvyššom súde a nemohli sa osobne vyjadriť, neznamená porušenie jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. Od výsluchu sťažovateľky na špecializovanom súde (14. marca 2020) do rozhodovania najvyššieho súdu o riadnom opravnom prostriedku (20. marca 2020) uplynulo iba 6 dní, čo nemožno považovať za porušenie práva byť vypočutý súdom pri rozhodovaní o väzbe. V danom prípade nedošlo ani k porušeniu práva na rovnosť zbraní (ako v prípade Tarau proti Rumunsku), keďže v opravnom konaní na najvyššom súde nebol prítomný ani prokurátor.

47. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu